

Sygn. akt II UK 200/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku M. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
przy udziale zainteresowanej B. M.
o objęcie ubezpieczeniem społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 września 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 października 2012 r. Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie odwołania M. B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W., przy udziale zainteresowanej B. M., o objęcie ubezpieczeniem społecznym – na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację M. B. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 9 grudnia 2011 r., oddalającego odwołanie M. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 26 listopada 2010 r., którą organ rentowy stwierdził, że M. B. jako pracownik firmy „W. [...]”, prowadzonej przez B. M. w W., nie został objęty od dnia 24 maja 2010 r. ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego (w całości) odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) oparto na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne sprawy (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) – w ocenie autora skargi – dotyczy następujących kwestii: „czy w każdym przypadku rzeczywiste wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy jest warunkiem niezbędnym (*sine qua non*) do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, w szczególności, jeżeli pracownik nie świadczy pracy lub świadczy ją w niepełnym zakresie z uwagi na powstałą u niego niezdolność do pracy spowodowaną chorobą, oraz czy wykazanie przez organ rentowy jedynie faktu nieświadczenia pracy na rzecz pracodawcy lub świadczenia jej w niepełnym zakresie jest warunkiem wystarczającym do odmówienia objęcia ubezpieczeniem społecznym pracownika z uwagi na pozorność zawartej umowy o pracę”.

Wskazano, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, „albowiem w ocenie wnioskodawcy koniecznym jest ustalenie granic dopuszczalności wykładni rozszerzającej art. 8 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 205 poz. 1585 ze zm.) w zakresie, w jakim orzecznictwo sądowe przyjmuje, że w każdym przypadku nieświadczenie przez pracownika na rzecz pracodawcy pracy lub świadczenie jej w niepełnym zakresie jest podstawą wystarczającą do odmówienia objęcia ubezpieczeniem społecznym pracownika”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz „istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości” (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy, wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Z powyższego wynika, że skarżący, motywując wniosek w wyżej przedstawiony sposób, nie przedstawił w istocie zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., które miałyby świadczyć o potrzebie przyjęcia jego skargi do merytorycznego rozpoznania. Przede wszystkim zasadnicza wadliwość przedstawionych kwestii polega na braku powiązania ich z konkretnymi przepisami prawa. Zamiast tego autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej ogranicza się tylko do postawienia ogólnikowych pytań, oderwanych od podstawy faktycznej zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji, wiążącej Sąd Najwyższy stosownie do przepisu art. 398¹³ § 2 k.p.c. W takim ujęciu uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania razi jego ogólnikowość, brak odpowiedniej jurydycznej argumentacji, ale przede wszystkim – jak to wyżej wskazano – brak powiązania przedstawionych przez autora skargi kwestii z konkretnymi przepisami prawa. Trzeba podkreślić, że rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi jurydycznej

argumentacji mającej wykazać istnienie przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego, a nie uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07 – OSNP 2009/3-4/43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08 - LEX nr 794605). Ponadto, ze względu na publiczne cele jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12 – LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12 - LEX nr 1228618).

Autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej poza tylko „zasygnalizowaniem” istnienia „potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości”, nie wyjaśnił kwestii, które mogłyby świadczyć o sugerowanych „wątpliwościach”.

Razi w takim ujęciu uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jego ogólnikowość; brak odpowiedniej jurydycznej argumentacji – uwzględniającej podstawy zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu drugiej instancji. Na pewno o występowaniu przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w przepisie art 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może przekonać twierdzenie autora skargi o tym, że „wykładnia rozszerzająca” wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania przepisów „przyjmowana powszechnie w orzecznictwie sądowym nie jest prawidłowa”. Brakuje rzeczowej, jurydycznej argumentacji oraz próby wykazania (przez powołanie konkretnych judykatów), że występuje rzeczywiście przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określona w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.